

Sygn. akt III Ca 264/14

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2014r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący - Sędzia SO Mieczysław H. Kamiński

Sędzia SO Zofia Klisiewicz

Sędzia SO Tomasz Białka (sprawozdawca)

Protokolant: staż. Kinga Burny

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2014r.

na rozprawie

sprawy z wniosku M. B. (1)

przy uczestnictwie Ł. B., M. B. (2) oraz małoletniego S. B. reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego matkę M. B. (1)

o stwierdzenie zgonu J. B.

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zakopanem

z dnia 20 lutego 2014 r., sygn. akt I Ns 955/13

p o s t a n a w i a :

1. ***oddalić apelację;***

2. ***orzec, że wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.***

sygn. akt III Ca 264/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy w Zakopanem oddalił wniosek M. B. (1) o stwierdzenie zgonu J. B. (pkt I) oraz obciążył wnioskodawczynię kosztami postępowania (pkt II).

W uzasadnieniu podał, że J. B., urodzony w dniu (...) w miejscowości Z., jako syn A. B. i K. B. z domu N., zamieszkiwał ostatnio w Z., przy

ul. (...). W chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim

z wnioskodawczynią M. B. (1) z domu G.. Wnioskodawczyni i jej zmarły mąż mieli troje dzieci Ł. B., M. B. (2) oraz S. B.. J. B. zaginął w dniu 3 lipca 2013 r. i o fakcie tym została poinformowana Policja w Z.. W dniu 1 sierpnia 2013 r. w lesie, w okolicy ulicy (...) w Z. odnaleziono wiszące na drzewie zwłoki mężczyzny. Następnego dnia wnioskodawczyni w okazanych jej zwłokach rozpoznała zaginionego J. B.. Przeprowadzona sekcja zwłok wykazała, iż najbardziej

prawdopodobną przyczyną zgonu było uduszenie gwałtowne przez powieszenie. Ze względu na stan znalezionych zwłok oraz stopień ich rozłożenia można domniemywać, iż od daty zgonu do dnia znalezienia denata minął spory okres czasu.

W sporządzonym akcie zgonu J. B. o nr (...), jako datę znalezienia zwłok wskazano dzień 1 sierpnia 2013 r., nie określono jednak daty, godziny i miejsca jego zgonu. Decyzją z dnia 17 lutego 2014 roku wydaną przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Z. (znak (...)) odmówiono uzupełnienia treści aktu zgonu nr (...) przez wpisanie daty, godziny i miejsca zgonu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wskazał, że stosownie do treści art. 535 k.p.c. postępowanie o stwierdzenie zgonu osoby, której śmierć jest niewątpliwa, można wszcząć jedynie wówczas, gdy nie dokonano sporządzenia aktu zgonu. Konieczne jest więc zaistnienie dwóch przesłanek, tj. niesporządzenia aktu zgonu i niewątpliwej śmierci danej osoby. W niniejszej sprawie bezspornym jest, iż akt zgonu J. B. został sporządzony. Ponadto zauważył Sąd,

iż uzupełnienie aktu stanu cywilnego, które było rzeczywistą intencją wnioskodawczynie należy do kompetencji kierownika urzędu stanu cywilnego, który zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U.2011.212.1264 dalej p.a.s.c.) wydaje w tej kwestii decyzję administracyjną od której odwołanie przysługuje do organu wyższego stopnia jakim jest wojewoda. Rozstrzygnięcie w przedmiocie uzupełnienia aktów stanu cywilnego nie leży więc

w gestii sądownictwa powszechnego, lecz administracyjnego. Wobec zatem bezzasadności żądania wnioskodawczynie Sąd I instancji orzekł jak na wstępie.

O kosztach orzeczono na zasadzie art. 520 k.p.c.

Z powyższym postanowieniem nie zgodziła się wnioskodawczynie, która wnosząc apelację zaskarżyła je w całości, zarzucając mu naruszenie:

- art. 526 § 1, art. 535 i art. 538 k.p.c. w zw. z art. 36 p.a.s.c, poprzez błędne przyjęcie, iż ustalenie daty, godziny i miejsca zgonu J. B. oraz uzupełnienie o te dane aktu zgonu nie należy do kognicji sądu powszechnego, lecz do wyłącznej właściwości Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Z.,

w sytuacji gdy wykładnia celowościowa przepisów postępowania o uznaniu za zmarłego przemawia za rozpoznaniem wniosku,

- art. 199¹ k.p.c. poprzez nierozpoznanie sprawy w sytuacji, gdy wcześniej swą niewłaściwość w tym przedmiocie stwierdził organ administracji publicznej.

W oparciu o powyższe zarzuty wnioskodawczynie zażądała zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie wniosku, ewentualnie uchylenia postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, za przyznaniem jej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Postanowienie Sądu Rejonowego jest prawidłowe.

Nie zachodzą uchybienia, które zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy bierze pod uwagę z urzędu, a których skutkiem byłaby nieważność postępowania.

Sąd Rejonowy wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy i właściwie ocenił zebrany materiał dowodowy oraz dokonał na jego podstawie prawidłowych ustaleń faktycznych. Sąd Okręgowy podziela te ustalenia faktyczne i przyjmuje za własne, nie zachodzi więc potrzeba ich powtórzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2006r., sygn. akt I CSK 147/05, LEX

nr 190753). Nadto na pełną aprobatę zasługuje przedstawiona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ocena prawna.

Zgodnie z art. 4 p.a.s.c. akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych, ich niezgodność z prawdą może być udowodniona jedynie w postępowaniu sądowym. Akty stanu cywilnego mają szczególną doniosłość prawną, albowiem stwierdzają zdarzenia prawne wpływające na stan cywilny osoby. Powinny one więc odzwierciedlać te zdarzenia w sposób jak najpełniejszy, jak najdokładniejszy, tak aby objąć wszystkie prawnie istotne elementy. Obowiązek dążenia do uzyskania takiego stanu spoczywa na kierownikach urzędów stanu cywilnego, którzy to dokonują czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego (por. wyrok WSA w Lublinie z dnia 31 grudnia 2007 r., sygn. akt III SA/Lu 527/07). Jedną

z takich czynności jest sporządzenie aktu zgonu, który w świetle art. 67 p.a.s.c. powinien zawierać m.in. datę, godzinę oraz miejsce zgonu lub znalezienia zwłok.

W razie stwierdzenia braków w zakresie danych, które powinny być w nim zamieszczone, podlega on uzupełnieniu (art. 36 p.a.s.c.).

Odnosząc powyższe rozważania do niniejszej sprawy w pierwszej kolejności wskazać należy, że wbrew twierdzeniom apelującej Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Z. nie uznał się za niewłaściwego w sprawie uzupełniania aktu zgonu J. B.. Świadczy o tym chociażby fakt przeprowadzenia przez niego postępowania wyjaśniającego. Zgodnie bowiem z przywołaną na wstępie szczególną doniosłością i mocą dowodową aktów stanu cywilnego, uzupełnienie ich braków winno być poprzedzone ustaleniem dokładnego stanu faktycznego, zgromadzeniem materiału dowodowego oraz jego wszechstronnym rozważeniem

i oceną, w myśl zasad określonych w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego, regulujących postępowanie dowodowe (zob. wyrok WSA

w Lublinie z 12 lutego 2009r. sygn. akt III SA/Lu 455/08). Zgodnie więc z prawem Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Z. wobec braku danych objętych wnioskiem o uzupełnienie podjął czynności zmierzające do ich ustalenia. Uzyskane informacje nie pozwoliły jednak zdaniem tego organu na stwierdzenie daty, godziny

i miejsca zgonu J. B. wobec czego organ ten odmówił uzupełnienia aktu zgonu zmarłego wskazując na wyczerpanie swoich możliwości dowodowych

w przedmiotowej kwestii. Bez względu na ocenę prawidłowości omawianej decyzji, do czego nie jest uprawniony sąd powszechny, nie ma podstaw do stwierdzenia,

że organ ten powołał się na swoją niewłaściwość. Wskazać należy ponadto,

że uzupełnienie aktu stanu cywilnego należy do organu który go sporządził, a więc choćby i z tej przyczyny Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Z. nie mógł uznać się za niewłaściwego w sytuacji, gdy to on dokonał jego sporządzenia.

Załatwienie tej sprawy stosownie do art. 7 ust. 4 p.a.s.c. i art. 104 k.p.a. nastąpiło

w drodze decyzji administracyjnej, od której zgodnie z udzielonym apelującej pouczeniem przysługiwało odwołanie do wojewody. Oczywiście jest więc,

że przewidziana przepisami prawa procedura uzupełniania aktów stanu cywilnego leży w gestii administracji publicznej, nad którą kontrolę sprawują nie sądy powszechne, lecz sądy administracyjne.

Ustosunkowując się do zarzutów apelacji traktujących o charakterze postępowania o stwierdzenie zgonu wskazać należy, że w świetle art. 535 k.p.c. wszczęcie go jest uzasadnione w wypadku kumulatywnego wystąpienia dwóch przesłanek, a mianowicie, gdy akt zgonu osoby nie został sporządzony oraz gdy śmierć tej osoby jest niewątpliwa. Redakcja tego przepisu nie pozostawia wątpliwości co do intencji ustawodawcy, dlatego nie sposób uznać zaprezentowanej w apelacji jego wykładni celowościowej za właściwą. Wskazać w tym miejscu należy, że zasada pierwszeństwa wykładni językowej, choć nie ustala absolutnego porządku preferencji, to jednak dopuszcza odstępstwa od wyniku jej zastosowania tylko wówczas, gdy wynik ten prowadzi albo do absurdu, albo do rażąco niesprawiedliwych lub irracjonalnych konsekwencji. Nie zawsze więc zachodzi konieczność posłużenia się kolejno wszystkimi rodzajami wykładni; nie ma

w szczególności potrzeby sięgania po dyrektywy celowościowe wówczas, gdy już po zastosowaniu dyrektyw językowych albo językowych i systemowych uda się uzyskać właściwy wynik wykładni. Jak ujął to Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 1 marca 2007 r. (sygn. akt III CZP 94/06, OSNC 2007/7-8/95), odstępstwo od jasnego

i oczywistego sensu przepisu wyznaczonego jego jednoznacznym brzmieniem mogą uzasadniać tylko szczególnie istotne i doniosłe racje prawne, społeczne, ekonomiczne lub moralne; jeśli takie racje nie zachodzą, należy oprzeć się na wykładni językowej (por. też uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z dnia 14 października 2004 r., sygn. akt III CZP 637/04, OSNC 2005, nr 3, poz. 42; wyrok SN z dnia 21 lipca 2004 r., sygn. akt V CK 21/04, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 137 oraz uchwała SN z dnia 20 lipca 2005 r., sygn. akt I KZP 18/05, OSNKW 2005, nr 9, poz. 74). Słusznie więc Sąd Rejonowy zauważył, że brak którejkolwiek z wymienionych w przepisie przesłanek, a w tym wypadku istnienie aktu zgonu czyni to postępowanie bezprzedmiotowym, a więc zgłoszone żądanie podlega oddaleniu. Fakt zarejestrowania zgonu poprzez sporządzenie stosownego aktu choć skutecznie uniemożliwia wszczęcie postępowania o stwierdzenie zgonu, to jednak nie przeszkadza w zastosowaniu art. 28-33 p.a.s.c., o unieważnieniu, sprostowaniu, ustaleniu treści, odtworzeniu i uzupełnieniu aktu zgonu w razie jego unieważnienia, oraz w dalszej procedurze odwoławczej przewidzianej w postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną. O kosztach postępowania orzeczono na zasadzie art. 520 § 1 k.p.c.